

Déu i el cèsar carioca

Dv, 21/12/2018 per Ramon Bassas

[Roba estesa](#)

Dins de la inquietud mundial per la irrupció de majories al voltant de líders ultraconservadors que condensen tots els tòpics, ara li ha tocat el torn al Brasil, un dels països més grans del món. Al marge de les consideracions de caràcter polític o geoestratègic, que són molt rellevants, de l'elecció de Jair Bolsonaro voldria fer notar el suport que ha obtingut de potents nuclis d'una branca del protestantisme, sensible a determinades mesures del candidat "en defensa de la família". El nou president deia que la seva victòria va ser cosa de Déu. El candidat d'esquerres, derrotat, en canvi, prové d'una cultura en la qual el catolicisme --avui en declivi-- havia jugat a fons la carta de la "teologia de l'alliberament".

Lluny del que pronosticaven els moderns, la religió no ha desaparegut del mapa, i molt menys del mapa polític. Lluny també del mandat evangèlic, la divisió entre el Cèsar i Déu sembla que no acaba de ser possible del tot, fins i tot en societats democràtiques. Lluís Duch* diu que això passa perquè totes dues estan "co-implicades": trepitgen terrenys comuns, parteixen d'esquemes semblants, conviuen com a dimensions indestriables de la condició humana... Val més, doncs, que en siguem conscients abans de fer qualsevol escarafall o de pretendre murs infranquejables entre els dos mons.

De tota manera, comprendre no vol dir pas assumir acríticament qualsevol interferència del món religiós a la política. Aquesta sovint apareix com una mena de "bé superior" que justifica danys col·laterals ben poc justificables. No és nou, aquest conflicte, ni propi només dels tirans. Recordeu l'apel·lació d'Antígona a les "lleis dels déus" per sobre de les dels mortals que, certament, sí que són apel·lables. Una d'elles, però, el segon manament de les taules de la Llei, funda a Occident la prohibició d'apel·lar a Déu en va. Un Déu que ha expulsat la humanitat del paradís té com a condició no confondre cap món, cap ideologia, cap sistema de govern amb el propi paradís, tampoc. La nostra civilització ja ens adverteix des dels inicis que l'ús d'arguments religiosos per part dels dirigents polítics s'ha de posar sempre sota sospita.

Acabo amb dues consideracions. La primera és que no cal anar massa lluny per veure exemples com els citats. Algunes propostes polítiques s'han situat a casa nostra talment com una nova religió, indiscutible, i alguns dels seus dirigents han arribat a abusar del llenguatge religiós, fins al punt de titllar unes eleccions de la lluita del Bé contra el Mal (ell, esclar, era el Bé). I la segona és que, com totes les dimensions humanes, la religiosa s'ha d'educar (conèixer, contenir, criticar, respectar, "normalitzar"), encara que no sigui perquè el primer *cantamanyanes* de

torn ens enredi.

Article a la revista [Valors](#) (novembre 2018)

* Quan vaig escriure això, encara era viu.